

Особливості організації навчання студентів із Туркменістану, майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін

Тадеуш Ольга Харлампіївна¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: olga2445@ukr.net

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-3284-6137>

Scopus ID 6507145939

Ємельянова Дар'я Володимирівна²

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: olga2445@ukr.net

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2743-3191>

Маріна Марія Сергіївна³

ЗОШ 1-3 ступенів, Одеса, Україна

E-mail: mary.pavlova1989@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-9733-2700>

Гочиева Мухаббад Камілдолановна⁴

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: muhab@ukr.net

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2522-2438>

Університет Ушинського вже протягом довгого часу активно розвиває міжнародну сферу діяльності, зокрема залучення іноземних студентів до навчання. У зв'язку з цим актуальним завданням для університету є організація ефективного процесу навчання іноземних студентів для забезпечення високої якості освітніх послуг за обраними ними спеціальностями.

Експериментально-дослідна робота з організації навчання студентів із Туркменістану проводилась у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізико-математичного дисциплін.

Як методи дослідження застосовувався теоретичний аналіз проблеми та практичні методи: анкетування, спостереження, атестування для виявлення умов адаптації та особливостей організації навчання студентів із Туркменістану. Визначено чинники, які впливають на адаптацію студентів до умов освіти в Університеті Ушинського, та виявлено мотиви, за якими вони обрали навчання на фізико-математичному факультеті. Виявлено, що найбільш впливовим чинником, який заважає адаптації іноземних студентів до проживання і навчання в Україні, є побутові труднощі. Водночас такі чинники, як міжособистісне і педагогічне спілкування не визначались як такі, що заважають адаптації. Означений результат свідчить про значний потенціал і позитивні перспективи професійної підготовки громадян Туркменістану.

Результати опитування показали, що найвпливовішими мотивами здобуття педагогічної освіти студенти-іноземці визначили бажання отримати диплом про вищу педагогічну освіту і працювати викладачем, а також престижність вищої освіти в Туркменістані, що вказує на свідомий вибір більшості студентів навчатися в педагогічному ЗВО.

Створення мультимедійного навчально-методичного комплексу забезпечувало доставку інформації в інтерактивному режимі для дистанційного навчання, що позитивно вплинуло на

---

¹ кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

² кандидат педагогічних наук, доцент кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

³ вчитель фізики НВК 67 ЗОШ 1-3 ступенів м. Одеса

⁴ студентка 2 року навчання магістратури фізико-математичного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

результати навчання і виявилось особливо актуальним в онлайн форматі організації освітнього процесу.

Ключові слова: майбутні вчителі фізики, студенти-іноземці, Туркменістан, особливості навчання, професійна підготовка.

Вступ. Сучасні процеси глобалізації стосуються не тільки комерційних і ділових структур, але також освітніх систем. Важливим чинником підвищення якості та ефективності вищої освіти є академічна мобільність (Всесвітня конференція, 2009). У цьому зв'язку питання організації навчання іноземних студентів в закладах вищої освіти (ЗВО) України є одним із важливих чинників подальшого розвитку ЗВО у напрямку входження в міжнародний освітній простір (Деякі питання набору, 2012; Матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції, 2018; Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції, 2016]. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» вже протягом довгого часу активно розвиває міжнародну сферу діяльності, зокрема залучення іноземних студентів до навчання. Близько 500 студентів з 11 країн світу натеper є студентами Університету Ушинського, з них 220 студентів із Туркменістану, тобто найбільший контингент іноземних громадян. У зв'язку з цим актуальним завданням для університету є організація ефективного процесу навчання іноземних студентів для забезпечення високої якості освітніх послуг за обраними ними спеціальностями.

Співробітництво у сферах науки та освіти між Україною і Туркменістаном базується на міжнародно-правовій базі, обсяг якої складає понад 40 угод та договорів, і є важливим складником двосторонніх відносин. Важливі документи, а саме «Угода про науково-технічне співробітництво» та «Угода між Міністерством освіти України та Міністерством освіти Туркменістану про співробітництво в галузі освіти» було підписано у 1998 році. Згідно з цими угодами сторони зосереджують свої зусилля на обміні досвідом у найважливіших сферах розвитку, управлінні та плануванні в галузі освіти, підготовки та підвищенні кваліфікації науково-педагогічних кадрів, підготовки спеціалістів на основі еквівалентного обміну студентами, аспірантами, докторантами за спеціальностями, що є пріоритетними для кожної з держав (Мателешко, 2016).

Необхідно відзначити, що Туркменістан посідає перше місце серед іноземних країн за кількістю студентів, які навчаються в Україні, і на сьогодні кількість студентів із Туркменістану становить понад 13 тисяч осіб (Освітнє право, 2011). Договір про взаємне визнання дипломів, учених звань і ступенів між Україною і Туркменістаном був підписаний у травні 2011 року. Україна стала першою державою, з якою Туркменістан підписав таку угоду (Мателешко, 2016).

Співробітництву в галузі вищої освіти сприяє подібність систем середньої загальної освіти обох країн. Спільними рисами для систем освіти України та Туркменістану є обов'язковий характер середньої загальної освіти. Право на високоякісну, безоплатну освіту передбачено в обох країнах. Загальна середня освіта учнів започатковується у віці 6 років. Початкова загальна середня освіта триває чотири роки – з 1 по 4 класи. Середня та вища професійна освіта мають конкурсну основу. Здобуття освітнього ступеня «бакалавр» триває чотири роки, освітнього ступеня «магістр» – два роки. Відмінними рисами у системах загальної середньої освіти є те, що основу цієї освіти учні в Україні одержують з 5 по 9 клас, а в Туркменістані з 5 по 10 класи. Відповідно, загальну середню освіту в Україні учні здобувають за 11 років, а в Туркменістані – за 12 років.

У системі вищої освіти є значні відмінності. Вступна кампанія на території України триває на базі освітніх закладів, які пропонують абітурієнтам освітні послуги, і випускники шкіл подають документи до тих ЗВО, куди бажають вступати. З 1993 року в ЗВО Туркменістану було відмінено вступні іспити. З абітурієнтами проводять співбесіду за профілюючими дисциплінами. В цьому самому році введено квотування місць у ЗВО за регіонами країни. Кожна область за всіма навчальними спеціальностями має свою квоту. Екзаменаційна комісія ЗВО виїжджає у регіони, де й проводить співбесіди з абітурієнтами. Абітурієнти, які успішно пройшли співбесіду, відразу ж зараховуються до лав студентів. Крім цього, в Туркменістані діє система квоти, згідно з якою кожен регіон має свою квоту студентів на певний напрям підготовки. В Україні такого не передбачено. Випускники шкіл України здають зовнішнє незалежне оцінювання, за результатами якого мають можливість вступати у різні ЗВО на суміжні напрями освітньої підготовки, чекають результатів вступу до моменту завершення вступної кампанії. Іспити передбачено лише на творчих напрямках, та тих, що пов'язані із фізичною підготовкою. У Туркменістані для вступу у ЗВО абітурієнт проходить співбесіду (здає вступний іспит) і відразу дізнається про результати вступу.

ЗВО України переважно рівномірно розташовані по всій її території, на відміну від ЗВО Туркменістану, розташування яких зосереджено переважно в столиці Ашхабаді. На території України міститься понад трьохсот ЗВО, серед яких близько двадцяти є педагогічними. В Туркменістані ЗВО менше двадцяти, і тільки один з них є педагогічним. Українські студенти, які навчаються на державній формі, отримують стипендію із державного або місцевого бюджету, нарахування відбувається на базі ЗВО. В Туркменістані стипендіатам кошти перераховуються із місцевого (регіонального) бюджету також на базі ЗВО під час теоретичного навчання і на базі виробництва під час практичного навчання. Для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» у системах освіти обох країн передбачено навчально-виробничу практику, але відмінність полягає в тому, що в Україні студенти проходять практику, починаючи з другого курсу в окремо виділений навчальний час. У Туркменістані ж триває теоретичне навчання повністю перших чотири семестри, а наступних чотири – практичне навчання із закріпленням студента на місці проходження практики як на майбутньому робочому місці. По завершенні періоду проходження практики студенти в Україні надають освітньому закладу характеристику з місця проходження практики та матеріали практики і продовжують теоретичне навчання, а студенти у Туркменістані після надання характеристики про проведену практику отримують диплом. Написання курсових та дипломних робіт в Україні проходить на базі ЗВО (теоретична частина). Студенти в Туркменістані пишуть курсові та дипломні роботи на базі виробництва у період проходження практики (Система образования; Система освіти).

Наявність одного педагогічного ЗВО в Туркменістані викликає необхідність отримання вищої педагогічної освіти випускників туркменських шкіл в Україні.

Мета та завдання дослідження. Метою проведеного дослідження є аналіз особливостей організації навчання іноземних студентів, а саме, громадян Туркменістану, за педагогічним фахом в українському педагогічному ЗВО на прикладі професійної підготовки майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін в Університеті Ушинського. Завданням проведеного дослідження виступало виявлення особливостей процесу адаптації та розробка пропозицій щодо поліпшення організації процесу навчання студентів з Туркменістану в Університеті Ушинського.

Матеріали і методи дослідження. Експериментально-дослідна робота з організації навчання студентів із Туркменістану, майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін, проводилась у процесі професійної підготовки на базі фізико-математичного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» протягом 2019-2020 навчального року. В дослідженні брали участь студенти другого курсу, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Фізика). Усього дослідженням охоплено 27 студентів, майбутніх учителів фізики. З них 12 студентів, які навчаються за напрямом підготовки «фізика», спеціалізація «математика», 2 студенти за напрямом підготовки «фізика», спеціалізація «англійська мова та література» і 13 студентів – напрям підготовки «фізика», спеціалізація «інформатика». Експериментально-дослідна робота проводилась у процесі вивчення розділу загальної фізики «Молекулярна фізика і термодинаміка».

Як методи дослідження застосовувалась теоретичний аналіз проблеми на основі вивчення філософської, методологічної, психолого-педагогічної, методичної літератури, законодавчих документів; практичні методи: анкетування, спостереження, атестування для виявлення умов адаптації та особливостей організації навчання студентів із Туркменістану, майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін у процесі професійної підготовки на лекціях, практичних та лабораторних заняттях; застосування інформаційних методів навчання як важливого чинника інтенсифікації самостійної роботи в процесі професійної підготовки. На підставі аналізу літературних джерел та опитування студентів визначено чинники, які впливають на адаптацію студентів із Туркменістану до умов освіти в Університеті Ушинського, та виявлено мотиви, за якими вони обрали навчання в Університеті Ушинського на фізико-математичному факультеті.

Для поліпшення організації процесу навчання студентів із Туркменістану в Університеті Ушинського застосовувались дистанційні технології навчання, які включали роботу з електронними підручниками, електронною поштою, тематичними форумами, чат конференціями й вебінарами.

Результати дослідження та їх обговорення. Процес навчання іноземних студентів в українському ЗВО не протікає ізольовано від зовнішнього соціокультурного середовища. У цьому зв'язку чинником, що впливає на ефективність навчання іноземних студентів, зокрема студентів із Туркменістану, є соціокультурна, психологічна та академічна адаптація до нових умов життя, навчання, спілкування. Адаптація - складний і важкий процес, який переживають іноземні студенти, особливо на

початку перебування в нашій країні. Полегшити цей процес для них, зробити його більш коротким – завдання педагогічного колективу і взагалі соціокультурного середовища (педагогів, студентського колективу, обслуговуючого персоналу), пов'язаного з їхнім навчанням.

Для визначення важливості чинників впливу на успішність адаптації іноземних студентів розроблено анкету із відповідними запитаннями. Студентам необхідно було визначити три найбільш складні чинники адаптації (найбільш впливовий чинник позначався цифрою 1 і тощо). Результати опитування щодо виявлення важливості чинників впливу на адаптацію студентів, громадян Туркменістану, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Ранжування важливості чинників, які заважають адаптації студентів із Туркменістану до умов освіти в Університеті Ушинського

№	Чинник впливу	Ранг чинника впливу	Кількість/ процент студентів
1	Кліматичний	7	3 (11 %)
2	Особистісно-психологічний чинник	2	18 (66 %)
3	Адаптація до нової педагогічної системи	4	10 (37 %)
4	Соціальний чинник	3	15 (55 %)
5	Міжособистісне спілкування	5	8 (29 %)
6	Педагогічне спілкування	6	4 (15%)
7	Побутові труднощі (життя в гуртожитку, відсутність підтримки батьків, звичної їжі тощо)	1	23 (85 %)

Як видно з таблиці 1, найбільш впливовим чинником, що заважає адаптації студентів із Туркменістану до умов освіти в Університеті Ушинського, виявлено побутові труднощі (життя в гуртожитку, відсутність підтримки батьків, звичайної їжі тощо). І це зрозуміло. Дійсно, коли молода людина, яка знаходилась під піклуванням батьків у батьківському домі, потрапляє в гуртожиток до чужої країни, одночасно з набутою свободою, до якої так прагне молодь, вона позбавляється звичних побутових зручностей. Необхідно врахувати, що опитування відбувалося серед студентів другого року навчання, коли студенти ще не звикли до побутових змін. На другому місці як чинник впливу, що заважає адаптації, визначено особистісно-психологічний. Причину труднощів адаптації, викликаних особистісно-психологічним чинником, можна пояснити відмінністю менталітету, характеру, способу життя, релігії туркмен.

Водночас такі чинники, як адаптація до нової педагогічної системи, міжособистісне і педагогічне спілкування та кліматичні умови не визначалися як такі, що суттєво заважають адаптації. Отриманий результат можна пояснити подібністю систем середньої освіти України і Туркменістану, властивістю молоді знаходити спільну мову та комфортнішу клімату Одеси з м'якою зимою, затягнутою весною, спекотним літом і довгою теплою осінню. Особливо необхідно відзначити, що не викликає значних труднощів у процесі адаптації іноземних студентів такий чинник, як педагогічне спілкування. Як зазначено науковцями, під педагогічним спілкуванням розуміють таке спілкування викладача з іноземними студентами, яке «забезпечує сприятливий соціально-психологічний клімат навчання, створює найкращі умови для розвитку мотивації студентів у початковий період їхньої адаптації до нового соціокультурного середовища, забезпечує управління соціально-психологічними процесами в навчальних групах, дозволяє максимально використовувати в освітньому процесі особистісні особливості викладача вищої школи» (Дрокіна, 2008: 54). Дійсно, здатність студента адаптуватися до системи навчання у ЗВО насамперед безпосередньо залежить від здатності самої педагогічної системи враховувати інтереси і потреби іноземних студентів, які приїжджають на навчання. В цілому, більшість студентів високо оцінюють свої відносини з викладачами університету, що допомагає процесу адаптації. Для того, щоб допомогти студентам-іноземцям усунути негативні наслідки дезадаптації педагоги повинні забезпечити такий зміст, форми і методи освітньо-виховної роботи, за допомогою яких можна було б прискорювати процеси адаптації. Тобто ґрунтовна професійна підготовки викладача за дисципліною має поєднуватися з умінням професійно-педагогічного спілкування з іноземними студентами, підґрунтям якого є бажання залучити студента до вирішення професійних завдань, створення емоційного тла, на якому відбувається навчання у ЗВО. В цьому контексті важливо відзначити, що знання і вміння педагогічного персоналу на практиці враховувати особистісні особливості студентів сприяють скороченню термінів успішної адаптації іноземних студентів, що безпосередньо впливає на ефективність освітнього процесу.

У педагогічному спілкуванні, як і в міжособистісному спілкуванні з іноземними студентами, необхідно враховувати їхні етнічні особливості. Як зазначають історики, етнопсихологи та журналісти щодо особливостей культури і менталітету туркмен, за манерою спілкування туркмени небагатослівні, ввічливі і дуже потайливі, самолюбиві, у свій внутрішній світ не пускають навіть після довгого знайомства (Игнатович). Тобто вони не підготовлені до демократичного стилю спілкування викладачів і студентів, прийнятого в Україні. Важливо відзначити, що знання і вміння на практиці враховувати особистісні особливості студентів сприяють скороченню термінів успішної адаптації іноземних студентів, яка безпосередньо впливає на ефективність освітнього процесу у ЗВО. Результати анкетування свідчать про те, що викладачі, які працюють на фізико-математичному факультеті, можливо на підсвідомому рівні тактично враховують ці особливості студентів із Туркменістану.

Для визначення мотивів, за якими студенти приїхали для навчання в Україну на фізико-математичних факультет, проведено анонімне опитування (таблиця 2).

Таблиця 2.

Мотиви навчання студентів із Туркменістану в Університеті Ушинського

№	Мотиви навчання	Кількість респондентів (відсотки)
1	Отримання знань і вмінь	4 (15 %)
2	Зацікавленість процесом навчання	3 (11 %)
3	Вимоги батьків	3 (11 %)
4	Бажання отримати диплом про вищу педагогічну освіту та працювати викладачем	6 (22 %)
5	Бажання отримати диплом про вищу педагогічну освіту для подальшого працевлаштування	5 (19 %)
6	Престижність вищої освіти в Туркменістані	6 (22 %)

Результати опитування свідчать про те, що найвпливовішими мотивами здобуття педагогічної освіти студенти визначили бажання отримати диплом про вищу педагогічну освіту і працювати викладачем та престижність вищої освіти в Туркменістані, що можна пояснити наявністю лише одного педагогічного ЗВО у їхній країні, тобто затребуваністю педагогічних кадрів із можливістю подальшого працевлаштування. Престижність вищої освіти спостерігається натеper у багатьох країнах світу. Туркменістан, можливо, не є винятком.

Перехід до третього тисячоліття, ознаменований використанням у навчанні мережі Інтернет, став причиною особливої уваги до питань теорії та практики дистанційного навчання, як сукупності сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі засобами використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) від тих, хто навчає, до тих, хто навчається, і навпаки. Технології дистанційного навчання розвиваються паралельно з удосконаленням ІКТ (Андреев, 1999). Особливої актуальності дистанційне навчання набуває в сучасних умовах переходу до онлайн-навчання в умовах карантину. Експериментально-дослідна робота започатковувалась перед введенням карантину в першому і на початку другого навчального семестру 2019-2020 року, що дало можливість проводити дослідження у змішаному очно-дистанційному режимі та змогу підготуватися до онлайн-навчання з початку введення карантину.

Одним з рішень проблеми введення дистанційного навчання є створення мультимедійних навчально-методичних комплексів (МНМК), оформлених як сайт в Інтернеті за певною адресою, які можуть бути використані як допоміжний засіб успішної організації дистанційного навчання за будь-якою дисципліною. Як відомо, мультимедіа – це комп'ютерні засоби створення, зберігання, обробки і відтворення в цифрованому вигляді інформації різних типів: тексту, малюнків, схем, таблиць, діаграм, фотографій, відео- та аудіо фрагментів, тобто комбіноване представлення різних форм інформації. Цей освітній технології притаманні якості інтерактивності, гнучкості й інтеграції різних типів мультимедійної навчальної інформації, вона враховує індивідуальні особливості тих, хто навчається, і сприяє підвищенню їхньої мотивації (Шликова, 2004).

Розроблений авторами МНМК розміщувався у відкритому, тематичному, навчальному сайті <https://maryavlova89.wixsite.com/fizika-rpnu>, з доменним ім'ям «НМК загальна фізика». До меню сайту входять сім структурних блоків: головна сторінка; інформаційний блок; лабораторні роботи; рішення задач; навчальні проекти; тести і контрольні роботи; українсько-російсько-англійський словник фізичних термінів. Клікнувши на кожен зі складників меню сайту, можна визначити її контент. Опишемо склад кожного з блоків: 1. Головна сторінка сайту містить заставку із поясненням мети сайту з таким текстом:

«Шановні друзі! Ви завітали на сайт навчально-методичного комплексу з фізики. Метою сайту є створення електронного навчально-методичного забезпечення інформації для якісного вивчення навчальної дисципліни «Загальна фізика» (розділи «Механіка» і «Молекулярна фізика і термодинаміка»). 2. Інформаційний блок, який містить: навчально-методичний посібник «Формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів фізики і математики в процесі навчання розділу «Молекулярна фізика і термодинаміка», навчально-методичний посібник «Формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів фізики при виконанні лабораторних робіт», підручники: І. М. Кучерук «Загальний курс фізики. Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка»; А. І. Кикоин, І. К. Кикоин «Молекулярная физика»; Д. В. Сивухин «Общий курс физики. Термодинамика и молекулярная физика»; тексти лекцій з механіки, тексти лекцій з молекулярної фізики і термодинаміки. Електронні підручники, посібники, тексти лекцій використовуються для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу з дисципліни. Наявність посібників і текстів лекцій з питаннями для самоконтролю після кожної теми теоретичного матеріалу давала можливість студентам отримувати необхідні знання і контролювати ступінь засвоєння опрацьованого матеріалу. 3. Блок «Лабораторний практикум» містить методичні рекомендації і виконання традиційних і віртуальних лабораторних робіт з розділів «Механіка» і «Молекулярна фізика і термодинаміка» з необхідним теоретичним матеріалом, поясненням до проведення експериментальної частини лабораторної роботи, а також запитання для самоперевірки. 4. Блок «Рішення задач» містить приклади рішення типових задач з кожної теми розділів «Механіка» й «Молекулярна фізика і термодинаміка». 5. Блок «Навчальні проекти» містить теми навчальних курсових робіт з розділів «Механіка» і «Молекулярна фізика і термодинаміка» та методичні рекомендації до оформлення курсових робіт. 6. Блок «Тести і контрольні роботи» містить приклади тестів і контрольних робіт з розділів «Механіка» й «Молекулярна фізика і термодинаміка». 7. Блок «Словник фізичних термінів містить основні фізичні терміни і словосполучення розділів «Механіка» і «Молекулярна фізика і термодинаміка» трьома мовами: українській, англійській та російській. Словник розроблявся з урахуванням наявності в академічних групах студентів – громадян Туркменістану, які, як відомо, в середніх закладах освіти на батьківщині вивчають російську мову протягом всього навчання і тому зазнають труднощів з українською мовою у процесі навчання в університеті. Наявність словника забезпечувала їм можливість ознайомлення з українським і англійським варіантами фізичних термінів. Крім того, наявність тримовного словника фізичних термінів ознайомлювала студентів з англійською фізичною термінологією, що є корисним, особливого для тих студентів, які обрали в якості додаткової спеціальності англійську мову і літературу.

Висновки. Спостереження, опитування і результати навчання студентів, громадян Туркменістану, засвідчили ефективність розробленої методики врахування особливостей організації навчання іноземних студентів, майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін.

Проведення анкетування виявило, що найбільш впливовим чинником, що заважає адаптації іноземних студентів до проживання і навчання в Україні, є побутові труднощі. Водночас, такі чинники як адаптація до нової педагогічної системи, міжособистісне і педагогічне спілкування не визначалися як такі, що заважають адаптації. Такий результат свідчить про значний потенціал і позитивні перспективи професійної підготовки майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін, громадян Туркменістану.

Результати опитування показали, що найвпливовішими мотивами здобуття педагогічної освіти студенти-іноземці визначили бажання отримати диплом про вищу педагогічну освіту і працювати викладачем, а також престижність вищої освіти в Туркменістані, що вказує на свідомий вибір більшості студентів навчатися в педагогічному ЗВО.

Створення мультимедійного навчально-методичного комплексу, що розміщувався в Інтернеті у відкритому, тематичному, навчальному сайті <https://marypavlova89.wixsite.com/fizika-ppru>, з доменним ім'ям «НМК загальна фізика» забезпечувало доставку інформації в інтерактивному режимі для дистанційного навчання, що особливо актуальне в онлайн форматі організації освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у впровадженні розробленої методики і отриманих результатів в процес професійної підготовки студентів із Туркменістану при засвоєнні подальших розділів загальної фізики.

Література

Андреев А. А. Дидактические основы дистанционного обучения в высших учебных заведениях: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Москва, 1999. 306 с.

Всесвітня конференція з вищої освіти - 2009: "Нова динаміка вищої освіти і наук КОМЮНІКЕ (8 липня 2009 р.). URL: zakon.rada.gov.ua ».

Деякі питання набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства : наказ Міністерства науки і освіти України від 01.11.2013 №1541 zakon.rada.gov.ua »

Дрокина С. В. Влияние культуры общения преподавателей на успешность психологической адаптации студентов: материалы Всероссийского семинара. Томск: Изд-во ТПУ, 2008. Т. 2. С. 52 - 58.

Игнатович А. Е. Туркмены: особенности культуры и менталитета. www.msu.by/info/ovrsm/kuratoru/turkmeny.

Мателешко Ю. П. Співробітництво між Україною і Туркменістаном у галузях науки та освіти. *Гілея: науковий вісник*. 2016. Вип. 114. С. 389–392.

Матеріали IV Міжнародної науково-методичної конференції «Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні» (м. Тернопіль, 2–4 травня 2018 р.). Тернопіль, 2018. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25106/23/Zbirnyk_actual_problem_2018_v2.pdf.

Матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції «Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні» (м.Тернопіль, 18–20 травня 2016 р.). Тернопіль, 2016. [.http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/16961/2/Conf_2016](http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/16961/2/Conf_2016)

Освітне право: Навчальний посібник для студентів гуманітарних ВНЗ / за ред. В. В. Астахова. Харків: НУА, 2011 р. 187 с.

Система образования в Туркменистане интересные подробности. Central Asia Monitor Общеественно-политическая газета. URL: <https://camonitor.kz/24828-sistema-obrazovaniya-v-turkmenistane-interesnye-podrobnosti.html>.

Система освіти в Україні. URL:<http://studentam.net.ua/content/view/2313/85/>.

Шлыкова О. В. Культура мультимедиа: уч. пособие для студентов. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2004. 215с: http://window.edu.ru/resource/676/58676/files/kult_multimedia.p.

Features of the education organisation for the students from Turkmenistan, future teachers of physico-mathematical disciplines

Tadeush Olga⁵

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Odesa, Ukraine

Yemelyanova Darya⁶

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Odesa, Ukraine

Marina Mariia⁷

Educational Complex №67, Secondary School of I–III levels, Odesa, Ukraine

Gochieva Mukhabbad⁸

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Odesa, Ukraine

---

Ushynsky University has been actively developing the international sphere of activity for a long time, in particular, attracting foreign students to study in it. In this regard, the urgent task for the university is to organise an effective learning process for foreign students in order to ensure high quality educational services within their chosen specialties.

---

⁵ PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor of Physics at the State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

⁶ PhD in Pedagogy, Associate Professor at the Chair of the Western and Oriental Languages and their Teaching Methods at the State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

⁷ Physics teacher at the Educational Complex №67, Secondary School of I–III levels in Odesa

⁸ 2-nd year Master-course student at the Faculty of Physics and Mathematics at the State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Experimental research work on the organisation of education for the students from Turkmenistan was carried out in the process of profession-centred training targeted to the future teachers of physical and mathematical disciplines.

Theoretical analysis of the problem and practical methods were used as research methods: questionnaires, observations, certification to identify the conditions for adaptation and the features of the education organisation for the students from Turkmenistan. The factors influencing the adaptation of students to the conditions of education at Ushynsky University have been determined, the motives for their choice to study at the Faculty of Physics and Mathematics have been identified. It was found out that the most influential factor hindering the adaptation of foreign students to living and studying in Ukraine are household difficulties. However, the factors such as interpersonal and pedagogical communication were not identified as the ones which hinder their adaptation. This result testifies to the significant potential and positive prospects of the profession-centred training targeted to citizens of Turkmenistan.

The results of the survey showed that the most influential motives for obtaining pedagogical education were as follows: foreign students' desire to obtain a diploma of higher pedagogical education and work as a teacher, the prestige of higher education in Turkmenistan, which indicates the conscious choice of most students to study at a pedagogical institution of higher education.

The creation of a multimedia educational and methodological complex provided the delivery of information in an interactive mode for distance learning, which had a positive impact on the learning outcomes and was especially relevant in the online framework of the educational process.

The prospects for further research are seen in the implementation of the developed methodology in the development of further sections of General Physics.

Keywords: future Physics teachers, students from Turkmenistan, peculiarities of education.

References

Andreyev, A.A. (1999) Didakticheskiye osnovy distantsionnogo obucheniya v vysshikh uchebnykh zavedeniyakh [Didactic foundations of distance learning in higher educational institutions]: *Extended abstract of Doctor's thesis*. Moscow: MGU [in Russian].

Astakhova, V.V. (Eds). (2011). *Osvitnye pravo: Navchal'nyy posibnyk dlya studentiv humanitarnykh VNZ - Educational law: A textbook for students of humanities*. Kharkiv: NUA [in Ukrainian].

Deyaki pytannya naboru ta navchannya (stazhuvannya) inozemtsiv ta osib bez hromadyanstva [Some issues of recruitment and training (internship) of foreigners and stateless persons]: nakaz Ministerstva nauky i osvity Ukrayiny vid 01.11.2013 №1541 zakon.rada.gov.ua: order of the Ministry of Science and Education of Ukraine dated 01.11.2013 №1541. URL: zakon.rada.gov.ua [in Ukrainian].

Drokina, S.V. (2008) Vliyaniye kul'tury obshcheniya prepodavateley na uspeshnost' psikhologicheskoy adaptatsii studentov. [The influence of teachers' communication culture on the success of students' psychological adaptation]: *Materialy Vserossiyskogo seminara - Materials of the All-Russian seminar* (Vol. 2), (pp. 52-58). Tomsk: TPU, Tomsk: TPU Publishing House [in Russian].

Ignatovich, A.Ye. Turkmeny: osobennosti kul'tury i mentaliteta. [Turkmens: peculiarities of culture and mentality]. Retrieved from www.msu.by/info/ovrsm/kuratoru/turkmeny [in Russian].

Mateleshko, YU.P. (2016). Spivrobotnytstvo mizh Ukrayinoyu i Turkmenistanom u haluzyakh nauky ta osvity [Cooperation between Ukraine and Turkmenistan in the fields of science and education] *Hileya: naukovyy visnyk - Gileya: scientific bulletin*, 114. 389–392 [in Ukrainian].

Materialy IV Mizhnarodnoyi naukovo-metodychnoyi konferentsiyi «Aktual'ni pytannya orhanizatsiyi navchannya inozemnykh studentiv v Ukrayini» - Proceedings of the IV International Scientific and Methodological Conference "Current issues of education of foreign students in Ukraine". Ternopil', 2 – 4 travnya 2018. Ternopil', 2018. Ternopil, May 2 - 4, 2018. Ternopil, 2018. Retrieved from http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25106/23/Zbirnyk_actual_problem_2018_v2.pdf [in Ukrainian].

Materialy III Mizhnarodnoyi naukovo-metodychnoyi konferentsiyi «Aktual'ni pytannya orhanizatsiyi navchannya inozemnykh studentiv v Ukrayini» - Proceedings of the III International Scientific and Methodological Conference "Current issues of education of foreign students in Ukraine". Ternopil', 18–20 travnya 2016). Ternopil', 2016.. (Ternopil, May 18-20, 2016). Ternopil, 2016. Retrieved from. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/16961/2/Conf_2016 [in Ukrainian].

Sistema obrazovaniya v Turkmenistane interesnyye podrobnosti. [The educational system in Turkmenistan has interesting details]. *Central Asia Monitor Obshchestvenno-politicheskaya gazeta. Central*

Asia Monitor Social and political newspaper. Retrieved from. <https://camonitor.kz/24828-sistema-obrazovaniya-v-turkmenistane-interesnye-podrobnosti.html> [in Russian].

Systema osvity v Ukrayini. [Education system in Ukraine]. Retrieved from. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/2313/85/> .URL:<http://studentam.net.ua/content/view/2313/85/> [in Ukrain].

Shlykova, O.V. (2004) *Kul'tura mul'timedia* [[*Culture of multimedia*]. Moscow: FAIR-PRESS, Retrieved from. http://window.edu.ru/resource/676/58676/files/kult_multimedia.p [in Russian].

Vsesvitnya konferentsiya z vyshchoyi osvity - 2009: "Nova dynamika vyshchoyi osvity i nauk KOMYUNIKE (8 lypnya 2009 r.). [World Conference on Higher Education - 2009: "New dynamics of higher education and sciences COMMUNICATION (July 8, 2009). URL: zakon.rada.gov.ua [in Ukrainian].

Accepted: November 13, 2020

